

Avsnitt 44: Taktil kommunikation i Pandemitider

- INFORÖST:** Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan.
- ERIKA:** Välkommen till Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) podd lika värde! En podd som just nu spelas in på distans, och den kan komma att påverka ljudkvaliteten en aning. Den här podden kommer att handla om hur Coronapandemin har påverkat barn och elever som är beroende av det som kallas för taktil kommunikation, där man behöver röra vid varandra för att kunna kommunicera. Och det kan till exempel vara med barn och elever med dövblindhet, hur gör vi då och vilka råd finns det att ge? Jag kommer ha med mig Jessica Jägryd i dagens samtal, rådgivare på vår myndighets resurscenter som har fokus på barn och unga med dövblindhet. Och jag som leder samtalet heter Erika Bergman och jobbar som pressekreterare på SPSM. Och det här samtalet som vi har idag, det är en uppföljning på ett avsnitt (Avsnitt 43) som vi spelade in i våras med Jessica och hennes kollega om taktil kommunikation, för att kunna ge barn och elever med dövblindhet en bra skolgång. Och precis innan vi skulle publicera de här avsnitten så kom Coronapandemin med krav på social distansering, som ju blev väldigt tydligt uttryckta. Och, samtidigt har vi i våra poddsamtal pratat om

hur viktigt det är kunna vara nära den här gruppen barn och elever för att de ska få förutsättningar och kunna lära sig språk och kunna uttrycka sig och lära sig precis som alla andra barn. Och nu sänder vi de här avsnitten och vill komplettera med det som ni som rådgivare Jessica, som har fokus på barn och elever som använder taktil kommunikation, vad ni möter och vilka råd ni ger i den här situationen. Men, innan vi går vidare Jessica så skulle jag vilja att du kort beskriver vad taktil kommunikation är. Vi får göra ett litet omtag här helt enkelt.

JESSICA: Ja.. Det ska jag väl kunna göra. Jo, det är ju ett språk då som innehåller flera olika element, det är både tecken och teckenspråk och där både tryck, tempo och vibrationer blir en viktig del i kommunikation. Och just för att vara taktil så krävs det ju att man ska vara nära varandra. Man kan ta i varandras händer, eller lägga tecken taktilt, direkt på kroppen.

ERIKA: Mm

JESSICA: Och det kan vara olika kroppsdelar som berörs. Och det är ju så att kommunikation och språkutveckling hos personer som har medfödd dövblindhet ser ju annorlunda ut än för seende och hörande personer.

ERIKA: Mm

JESSICA: Och det är ju så att om de här två världarna ska mötas och för att för att personer med medfödd dövblindhet ska ges möjlighet att utveckla en kroppslig, taktil kommunikation så måste ju seende och hörande personer

anpassa sig till den andres förutsättningar. Och så måste man vara uppmärksam på personens kroppsliga uttryck och gester.

ERIKA: Mm

JESSICA: Så kan man väl ungefär beskriva det lite kort.

ERIKA: Just det. Och nu då, i den här situationen där det har blivit mycket fokus på att vi måste hålla distans och så vidare, vad har ni som rådgivare då, som ju särskilt ger råd till skolor som har den här gruppen barn och elever hos sig. Vad får ni för frågor?

JESSICA: Ja men, det är ju ett jättestort dilemma, det är ju liksom.. Eleverna har ju varit.. många gånger länge frånvarande och pedagogerna undrar ju såklart hur man ska kunna bedriva taktill undervisning på distans.. Hur kan vi göra frågor dom. Och vi vet ju att det är viktigt att vara nära och att all undervisning måste ske taktill. Och de har också uttryckt en saknad av oss som rådgivare, när kommer ni till oss, hur ska vi.. hur ska det här gå till nu då när vi inte har er så nära och så.. Och det är ju en jättestor skillnad att ses digitalt så som vi har gjort nu då än att besöka pedagogerna fysiskt. För när an är i en verksamhet så är det ju så många bitar man får med sig, man får träffa eleverna och pedagogerna i välkända miljöer och man ser hela sammanhanget.

ERIKA: Mm

JESSICA: Och man ser de andra eleverna, hur de integrerar med

varandra och så där.. Och det får man ju aldrig med sig digitalt eller i berättelser.

ERIKA: Mm

JESSICA: Och vi rådgivare kan då också visa praktiskt hur undervisningen och språk kan gå till och ta hjälp av pedagogernas händer och deras kropp. Och vi har fått hitta nya lösningar liksom hur det ska gå till nu. Och jag tänker, när man då kanske får ett nytt rådärende och ett nytt barn eller elev man ska träffa, om man inte har så mycket bakgrund, om man inte vet alls vad det är för ett barn det handlar om så får det vara mer berättande från pedagogernas sida. Vid ett tillfälle fick jag faktiskt träffa det här barnet genom Skype bara för att få en bild, ah, det är det här barnet vi pratar om! Jag fick en klarare bild helt enkelt.

ERIKA: Just det, att försöka ändå ge samma så att säga fast man inte kan träffas. Är det några särskilda frågor som kommer kring hur man kan jobba..? Jag tänker du beskrev just det här med ... att man eh.. att eleverna kanske inte är i skolan till exempel..?

JESSICA: Jo men det är ju det med att hitta nya vägar då till både utveckling och lärande.. Och, jag tänker att de barn som vi träffar, de har ju varit hemma länge, många har inte varit i skolan sedan i februari. Och de kanske inte kommer på hela detta året, och de vet inte ens hur det blir till våren, så att.. Också så är det ju så att de här barnen har även ytterligare funktionsnedsättningar och är ju i riskgruppen. Och den fysiska kontakten är viktig och det är svårt på så sätt att uppnå det. Men vi, man får ha is i magen och försöka ge som vi kan ge nu.

ERIKA: Mm

JESSICA: Man både försöker visa med sin egen kropp idén där lilla rutan när man skypar och man har teams och man försöker att påvisa: Så här kan ni hålla, så här kan ni göra och man tar hjälp av sina egna händer och försöker visa liksom. Och sen är det ju mycket litteratur de kan läsa och gå våra kurser. Det är ju viktigt.

ERIKA: Vad skulle du säga är särskilt utmanande när det gäller barn och elever med dövblindhet när man ska få undervisning i den här situationen?

JESSICA: Ja, men det är ju det som att eftersom man inte kan vara taktil just nu, att eleverna är hemma och så där. Pedagogerna får läsa mer just nu och vi får ha tätare kontakt man ringer upp för samtal och man har mer möten digitalt och försöker stötta dem i det.. Att man bestämmer att vi tittar i en bok tillsammans och läser ett kapitel och så pratar vi om det sedan och försöker man se om man kan lägga den här undervisningen till barnen som är hemma då.

ERIKA: Mm

JESSICA: Sen får man ju involvera familj och assistenter på ett helt annat sätt, det har ju blivit stor skillnad.

ERIKA: Ja, vad berättar skolor och lärare då, hur gör de för att den

2020-10-30

här gruppen elever ska få tillgång dels till sitt taktila språk men också till en så bra utbildning som möjligt? Vad får ni höra?

JESSICA: Först och främst, pedagogerna uttrycker det som att utbildningen för dessa elever är satt lite på paus vilket är väldigt frustrerande för dem. De har liksom lämnat över en del av undervisningen kanske då till hemmet.. Och de har fått stöd i det också, vårdnadshavare och assistenter har hittat nya utmaningar och lösningar för att om de kan hitta något utbud för undervisning på distans. De finns ju elever som också är i skolan och då har pedagogerna sett över scheman så att man kan ta bort vissa aktiviteter och lägga till andra. Vet att nu i början när det var en fin höst så la många sin undervisning utomhus, i fall något barn skulle vara lite förkyllt eller så. Om det var lite på gränsen du vet..

ERIKA: Mm

JESSICA: Och då kanske det var så att de hade musik ute till exempel. Musiksamling utanför skolan. Många beskriver också att de tagit del av djur och natur, att de har gjort besök på bondgårdar, någon djurpark kanske och klappat får och getter och pratat om det på ett annat sätt då..

ERIKA: Mm, just det, så man har anpassat både hur man gör men också vad man gör tycker jag det låter som..

JESSICA: Ja, man har sett över vad som är viktigt och vad man kan ändra om här i vårt schema.

2020-10-30

ERIKA: Mm

JESSICA: För att inte träffa så många heller, människor, olika pedagoger å så där utan försöka minimera det på något sätt då.

ERIKA: Mmm, vilka råd kan man ge då som värnar både om barnens och elevernas behov att få lära sig men samtidigt göra det möjligt att arbeta så smittskyddssäkert som möjligt, vad tänker du?

JESSICA: Först och främst så måste man ju följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer, och det gäller ju oss alla, att både pedagoger och elever som inte är fullt friska stannar hemma.

ERIKA: Mm

JESSICA: Och de barn och elever som är i förskolan och skolan, som jag så tidigare, att man minimerar kontakter både mellan kompisar, barnen kanske inte får träffa så många kompisar hela tiden.. och vuxna.. att man begränsar de fysiska kontakterna. Och det är ju den stora utmaningen i den här pandemin med den här målgruppen med elever med medfödd dövblindhet, det är ju ett stort behov just att vara taktilt nära för att ta till sig både undervisning och utveckling.

ERIKA: Så då blir det liksom upp till andra att känna sig väldigt, väldigt säkert på att man inte bär på någon smitta.

JESSICA: Ja, och det är ju det som har varit svårt hela tiden, att man inte vet heller alltid..

ERIKA: Mmm. Har ni stött på goda exempel tänker jag, just hos er på resurscenter dövblind, som andra skulle kunna lära av.. där man ser att jamen här har man ändå kommit ganska långt när det gäller sina ambitioner att ge de här barnen och eleverna det som de har behov av för att kunna få undervisning?

JESSICA: Ja men det har vi absolut gjort! På ett par olika platser i Sverige som vi har pratat med både förskolor och skolor om hur de har jobbat.. De har tagit hjälp av assistenter i hemmet som jag sa innan, och vårdnadshavare och diskuterat hur kan man möta den här eleven i den här väldigt annorlunda situationen.. och just för att elever har varit borta så himla länge från skolan så är det ju svårt..

ERIKA: Mmm

JESSICA: Men de har då kommit överens om att de ska hitta nya vägar och varit öppna och intresserade på hur det ska gå och hur man ska gå vidare för att eleven ska lära sig och utvecklas. Så läraren har då gett uppgifter till assistenterna i hemmet, och jag vet att det skett i form av ett veckobrev, och väldigt utförligt beskrivet om vad som ska hinnas med och vad som ska göras under veckan. Och det är ju klart att det innefattar större krav på assistenterna och de krävs mycket från dem.. Men det har, ja det har blivit väldigt positivt att de har fått skriva och utveckla dokumentationer, både med bilder, foton och beskrivande texter.. liksom hur det kändes och vad det var som hände i de olika situationerna då.. Och så har läraren skickat hem uppgifter inom de olika ämnesområdena då.. kommunikation och

2020-10-30

verklighetsuppfattning och vardagsaktiviteter och motorik och estetisk verksamhet och.. det som vi har fått berättat till oss är att de haft bild och form, de har arbetat med färger och play doh och lera..

ERIKA: Mmm

JESSICA: Asså, det finns ingen hejd.. de har haft sån fantasi.. de har gjort musik och de har gjort egengjorda instrument hemma och de har nyttja naturen och djur och så. Sen har ju skolan skickat hem visst material också, nån berättade att de har en viss samlingsklocka och då kunde de hitta en med liknande ljud så att den eleven kunde ha samling hemma. Och ett par bilder som eleven var van att ha på samlingen till exempel.. Och en annan förskola hade skickat hem väderstenar för att känna temperaturen ute och då hade de skickat hem en av skolans stenar för att de skulle vara samma och så där.. Sen har ju både vårdnadshavare och assistenter har tagit saker som funnits i hemmet och producerat ett litet eget material som till exemplet det här med musikinstrument och så..

ERIKA: Mmm

JESSICA: Och sen är det ju så att assistenterna upplever ju själva att de blivit mer taktila och inbjudande mot eleven och det här är ju spännande tycker jag, vad händer i den här relationen? och när de då har delat de här taktila upplevelserna så har det lett till fler samtalsämnen, att de har fått annat att prata om och kring.. och att just assistenterna och vårdnadshavarna har fått ett uppsving och idéer.. de har fått större inblick i skolans arbete också.

ERIKA: Mmm

JESSICA: Skolans mål och också kunnat tänka in den personliga utvecklingen hos just deras barn och vad är det som är viktigt egentligen och det har utvecklats till ett bättre samarbete, både mellan assistenter och vårdnadshavare och skolan, så det är ju helt.. asså även om man tänker att Covid-19 har en stor negativ påverkan på den här målgruppen medfödd dövblindhet så..

ERIKA: Mmm

JESSICA: Så, tack vare att det finns intresserade och engagerade pedagoger, assistenter och vårdnadshavare så har det ju gjort att de har sett möjligheter både utveckling och lärande, även om det har skett genom distansundervisning.

ERIKA: Mmm

JESSICA: Så att det här är ju väldigt positivt får man ju säga på de här förskolorna och skolorna som vi varit i kontakt med.

ERIKA:

Just det, så man har vänt det till något positivt och som du säger så har det också gett en fördjupad förståelse, också då i hemmet hos assistenten för vem den här eleven är och vad den är i för lärprocess..

JESSICA: Ja, verkligen.

2020-10-30

ERIKA: ..låter det som att du beskriver.

JESSICA: Verkligen! Och assistenterna har beskrivit att det är så himla roligt också!

ERIKA: Mmm.

JESSICA: Att det inte blir.. tidigare har det kanske varit mer omvårdnad men nu har det kommit in en annan liten bit också.. Nu jobbar de som de gör i skolan och så.. Så de känner nog att de fått ett riktigt uppsving. Och det har de uttryckligen sagt också.

ERIKA: Vad spännande och tusen tack för att du var med och gav den här inblicken Jessica Jägryd, rådgivare på myndighetens resurscenter dövblind och som ger insikt om hur förskolor och skolor faktiskt fortsätter för att barn och elever med dövblindhet ska kunna få undervisning som funkar också under den här Coronapandemin att det dessutom har vidgat både vyer och perspektiv och det är ju otroligt spännande att det ju faktiskt händer trots att det är en ganska svår situation.

JESSICA: Ja och tack själv för att jag fick vara med och berätta.

ERIKA: Till dig som lyssnar så vill jag också tipsa om att det finns fler poddavsnitt där vi pratar om taktil kommunikation och där vi ännu mer fördjupar vad är det betyder och varför också så viktigt för barn och elever med dövblindhet, för att de ska få förutsättningar att lära och utveckla sig som andra barn. På vår webbplats finns också webbsidor och filmer som tar upp det här viktiga ämnet och där man kan fördjupa lite till. Så gå in på våran webbplats, spsm.se för

att få veta mer om vad dövblindhet innebär och hur man som förskola och skola kan arbeta. Där står också hur man kan söka kontakt med oss för att få råd och stöd. Så, tack för att du har lyssnat!